

Omgeving bepaalt toename IQ

Een aangeboren bètabrein? Onwaarschijnlijk. Gerichte oefening kan alfa's helpen.

Terwijl de arbeidsmarkt verder krimpt, blijft de vraag naar slimme bèta's onverminderd groot. Wat als je je brein zou kunnen omscholen tot een bètabrein? Neuropsycholoog en hoogleraar Jelle Jolles denkt dat het kan.

Bestaat een bètabrein?

„Ik acht het erg onwaarschijnlijk dat een bètabrein is aangeboren. Het brein is eigenlijk ‘omnipotent’ en de omgeving is bepalend voor de wijze waarop een brein uitgroeit. De functies en vaardigheden die latent aanwezig zijn, ontwikkelen zich op grond van het beroep dat op het zich ontwikkelende kind wordt gedaan. Een grotestadskind ontwikkelt andere vaardigheden dan een kind in de Achterhoek, in een sloppenwijk in Kaapstad of op het platteland in India. De invloed van ouders en school is ook enorm.”

Maar toch niet alle breinen zijn bij de geboorte hetzelfde?

„Nee. Er zijn individuele verschillen die met biologie en genetica te maken hebben. Neem het IQ: daar zit zeker een genetische kant aan, maar het lijkt erop dat de omgeving belangrijker is voor de uitgroei van het brein. Een kind kan een aanleg hebben om een IQ te krijgen tussen de 90 en 140 en blijven steken op 100 omdat de omgeving niet stimulerend genoeg is. Voor het brein van een bèta geldt iets vergelijkbaars: dat functioneert wel degelijk anders dan dat van anderen, maar dat is pure automatisering: na oefening voert het brein een taak anders uit. Dat kun je op een MRI-scan terugzien.”

Wat zijn bètavaardigheden?

„Grotendeels zijn dat alledaagse vaardigheden. Creativiteit en oplossend vermogen zijn bijvoorbeeld heel belangrijk in de wetenschap en techniek. Systematisch denken en abstraheren vergen wat meer gerichte oefening. Bètakwaliteiten staan trouwens veel minder in contrast met alfakwaliteiten dan vaak gedacht wordt. Algebra is bijvoorbeeld heel talig. En je kunt ook heel goed zowel je talige brein als je abstracte brein trainen. Het is ook niet zo dat het aanleren van bètavaardigheden ten koste zou gaan van sociale vaardigheden. Integendeel.”

Kunnen ook volwassenen nog een bètabrein ontwikkelen?

„Het zal wat meer moeite kosten, maar ook op latere leeftijd kun je vaardigheden verbeteren of aanleren. Ook bètavaardigheden. Blijf nieuwsgierig in het leven staan. Vraag je steeds af hoe dingen werken. Loop niet weg voor abstracte vraagstukken, maar verdiep je er juist in. Train jezelf in systematisch en logisch denken. Blijf je intellectuele capaciteiten voeden.”